

CAMINO

INSPIRATION FÖR
SMARTARE LIVSSTIL

NR 4 DECEMBER JANUARI FEBRUARI 2007/08
PRIS 39 SEK • 49 NOK • 5,20 EURO

**MARK
LYNAS**

**GRÖNA
SNÖRESOR**

**URBAN
FRAMTID**

ISABELLA LÖVIN

SMARTARE BELYSNING

JULKLAPPSTIPS

**HONUNGSJAKT
PÅ HÖG HÖJD**

KVALITETSJACKOR

DEBATT

**BÄTTRE
BIOBRÄNSLE?**

SVERIGES
FÖRSTA & ENDA
MAGASIN FÖR
HÅLLBAR
KONSUMTION

VINTER VISIONER

INTERPRESS 2092-04
SPECIALRETUR

7 388209 203907

FARLIG HONUNG

Glöm snälla svenska tambin. Glöm skyddsdräkter och bikupor. I Nilgirisbergen samlar ursprungsfolken in honung genom att hänga vid bergsstup i stegar på över 30 meter flätade av lianer och jaga bort aggressiva jättebin med pyrande lövruskor.

"HONUNGSJÄCARENS SVÅCER FÅR I UPPCIFT ATT LETA RÄTT PÅ EN LÄMPLIG KLIPPVÄGG MED ANSAMLINGAR AV VAX- OCH HONUNGSKAKOR. EN STECE OCH EN KORC FLÄTAS AV LIANER."

Vi befinner oss i Nilgirisbergen i Tamil Nadu, södra Indien, hemvist för 100 däggdjursarter, bland annat tiger och asiatisk elefant, bostad åt 350 fågelarter och grogrund för 3 300 växtarter, av vilka 1 232 inte finns någon annanstans i världen. Det är också hem för åtminstone ett tjugotal olika ursprungsfolkgrupper, av vilka flera samlar in honung på ett högst spektakulärt och modigt sätt.

Här arbetar organisationen Keystone med att förbättra miljön och göra människornas livsvillkor dragligare. Keystone, grundat 1993, började stödköpa lokala producenters egna produkter för att höja priserna på dessa. Samraj, som arbetar med marknadsföring på organisationen, förklarar varför.

– Lokalbefolkningen fick bara småsummor för sina produkter till en början. Mellanhänder vägrade dem rättmätig ersättning eller ljög om hur mycket produkterna var värda. De skapade också karteller för att hålla priserna nere.

Idag har Keystone lyckats höja priserna på de lokala produkterna till en nivå motsvarande marknadspris – eller mer. Detta har skett i flera led. För det första har producenterna gjorts medvetna om produkternas verkliga värde. För det andra lär Keystone dem att förädla sina produkter genom att exempelvis filtrera honungen, sortera och paketera insamlade och odlade kryddor och göra kuddar av silket från skogen.

Sedan säljer Keystone själva produkterna i sina "Green Shops", ekologiska affärer på den indiska landsbygden.

– Det handlar om att bygga upp den lokala marknaden, säger Mathew John på Keystone, apropå att förlägga ekobutiker även utanför städerna.

MATHEW VAR EN AV de ursprungliga grundarna av Keystone, och har många intressanta idéer om marknadsföring av ekologiska produkter. Han menar att man ska bygga upp den lokala marknaden dels ifråga om konsumenter, dels som producenter.

– Många affärer försöker föra in produkter från hela landet för att hålla ett komplett sortiment. Små ekologiska affärer kan inte ha alla sorters produkter hela tiden.

Ekologisk odling, menar Keystone, innebär att man uppmärksammar odlingsåret med dess skillnader i klimat och nederbörd. Därför kan man inte samtidigt tillhandahålla alla sorters produkter utan att göra avkall på ekologisk produktion.

"DE MEDHAVDA KVISTARNA BÖRJÄR PYRA MED ILLALUKTANDE RÖK, OCH HONUNGSJÄCAREN KLÄTTRAR UPPFÖR LIANSTEGEN. VÄL UPPE VID BINÄSTET FÖR HAN FRAM DE RYKANDE KVISTARNA MOT BOET, VARPÅ BINA I BÄSTA FALL ÖVERGER BOET OCH FLYGER DÄRIFRÅN ETT TAG."

Odlade produkter utgör bara en del av produkterna i Keystones "Green Shops". Som tidigare nämnts är organisationen också återförsäljare av honung, liksom salvor och ljus gjorda av bivax. Och honungen kommer inte från snälla tambin i kupor, utan från de gigantiska Apis Dorsata, jättebin som framför allt bygger bon i klippskrevor och utefter lodräta klippväggar. Bina kan vara mycket aggressiva, och kan till och med döda människor om flera bin sticker samma person med sina kraftfulla giftdoser.

HONUNGSINSAMLINGEN GÅR TILL så att honungsjägarens sväger får i uppgift att leta rätt på en lämplig klippvägg med ansamlingar av vax och honungskakor. En stege och en korg flätas av lianer och kvistar från en illaluktande buske samlas in. På dagen för själva expeditionen åter honungsjägaren ingenting, men ber och sjunger mantran för att hans gud ska ombesörja hans säkerhet. Svågern har under honungsinsamlingen en mycket viktig roll att fylla genom att hålla lianstegen från toppen av klippväggen. Den lokala befolkningen anser att han är den bäste för denna roll, eftersom han har ett så stort intresse i honungsjägarens överlevnad. Om inte svågern håller upp lianstegen stadigt faller jägaren mot en säker död – och gör svågerns syster till änka!

Honungsjägaren tänder eld på de medhavda kvistarna, som börjar pyra med illaluktande rök, och klättrar uppför lianstegen. Väl uppe vid binästet för han fram de rykande kvistarna mot boet, varpå bina i bästa fall överger boet och flyger därifrån ett tag – men i värsta fall snarare retas upp av inkräktarens tilltag. Om de flesta bina väl överger boet kan honungsjägaren skära loss honungskakan med en kniv och

BI- OCH HONUNGSSORTER

Olika folkgrupper specialiserar sig vanligen på olika sorters honung. Vid sidan av den vådliga insamlingen av Apis Dorsata-honungen (eller jättebihonungen), samlas även honung från Apis Cerana (eller indiskt bi) in, ofta från kolonier i träd. Vissa folkgrupper, framför allt på den varmare, mer tropiska sidan av Nilgirisbergen som ligger i delstaten Kerala, samlar in honung från dvärgbiet (Apis Florea). Ytterligare en honungsvariant kommer från dammerbiet (Trigona Sp), som inte ens bygger kolonier, utan vars honung måste samlas in i små kvantiteter genom tidsödande processer. Denna honung är också den mest exklusiva och har en säregen, något bitter smak.

låta den falla ned i den flätade korgen han tagit med sig. Innan Keystone lärde honungsjägarna att ta tillvara även vaxkakan för att tillverka ljus och salvor, slängdes denna.

KEYSTONE FÖRSÖKER IDAC lära den lokala befolkningen moderna och säkra honungsinsamlingstekniker, såsom biodling i kupor. Samtidigt är det viktigt att producenterna får utvecklas i sin egen takt, och att kunskaperna inte bara kommer ovanifrån.

– Vi kan bara visa dem metoderna, sedan är det upp till dem att tillämpa våra kunskaper helt eller delvis, eller förkasta dem totalt, säger Pratim Roy, en annan av Keystones grundare. Det är mycket viktigt för många människors identitet att behålla sina traditioner, trots de uppenbara riskerna kopplade till dem.

Rasu tillhör Kurumbafolket och bor i byn Semmanarai djupt inne i Nilgirisbergens skogar. För honom är det viktigt att Kurumbas fortsätter med den riskabla honungsinsamlingen längs med bergssidorna.

– Det är det som gör oss till Kurumbas, menar han. Samtidigt är det något som försvinner mer och mer för varje generation.

Oavsett faran och det svåra hantverket, är det onekligen en fantastisk och imponerande syn att få se människorna i Nilgiris samla in sin honung. Det är som om de hade ett tyst avtal med bina om att få ta lite honung, tillräckligt bara för sig själva, och sedan låta kolonin bygga vidare på sitt samhälle. Ett ekosystem lika självklart och vackert som de sydindiska bergen. ☺